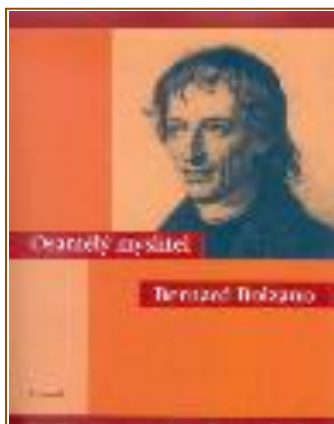

Svedomitý profesor aktuálneho nekonečna

(TRLIFAJOVÁ, K.(ed.): *Osamělý myslitel Bernard Bolzano*. Praha: Filosofia, 2006.)

V roku 2016 sme si pripomínali 235. výročie narodenia a v roku 2018 budeme spomínať 170. výročie úmrtia filozofa i matematika Bernarda Bolzana (1781-1848). V roku 2005 sa konala konferencia o jeho pestrom živote a rozmanitom diele, ktorú usporiadalo *Centrum pre teoretické štúdiá UK a AVČR* (4. - 5. marca 2005). Z tohto stretnutia usporiadala editorka spomínanej publikácie K. Trlifajová súbor dvanástich príspevkov: *Životabeh B. Bolzana* (M. Vlasáková), *Bolzanova teória pojmu videná z dnešného hľadiska* (P. Materna), *Bolzanova logika* (M. Vlasáková), *Návrat k Bolzanovi* (P. Vopěnka), *Bolzanove merateľné a dnešné reálne čísla* (K. Trlifajová), *Pokus o objektívne zdôvodnenie náuky o troch rozmeroch priestoru* (B. Bolzano), *Bolzanov pokus o zdôvodnenie trojrozmernosti priestoru*

(J. Fiala), *Bernard Bolzano - estetik* (H. Lorenzová), *Bolzano a raný Husserl* (P. Urban), *Husserl a Bolzano* (J. Patočka), *Bolzanove filozofické pôsobenie* (J. Patočka), *Súčasný český bolzanovský výskum* (J. Patočka). V každom z nich možno nájsť najnovšie údaje i podnetné informácie.

Dnes sa už netreba hanbiť priznať presvedčenie B. Bolzana o tom, že máme slúžiť Bohu tým, že čo najlepšie podľa svojich možností prispievame k dobru ľudstva. Bolzano kládol veľký dôraz na snahu o odpsychologizovanie a odsubjektívizovanie logiky. Ponúkal svetu priaznivú naladenosť voči aktuálnemu nekonečnu. Vytušil, že teória reálnych čísel vzniká na podklade jemnej hry s aktuálnym a potencionálnym nekonečnom. Pokúsil sa aj o objektívne zdôvodnenie náuky o troch rozmeroch priestoru. Uvažoval o kráse i vznešenosti v estetike. Bolzano nebol prehnaný matematický technik, ale svedomito filozofujúci matematik. Túžil po pravde, pravde samej o sebe. Je aj na nás, aby sme dôslednejšie spoznávali Bolzanov odborný i ľudský odkaz.

Záujemcov o životný príbeh a myšlienkové názory B. Bolzana možno zaujmú aj niektoré z tu ponúkaných publikácií:

BERKA, K.: *Bernard Bolzano*. Praha: Horizont, 1981.

BOLZANO, B.: *O logice* (faksimile prekladu). Praha: Památník národního písemnictví, 1981.

BOLZANO, B.: *O nejlepším státě*. Praha: Mladá fronta, 1981.

BOLZANO, B.: *Paradoxy nekonečna*. Praha: Academia, 1963.

BOLZANO, B.: *Vědosloví*. Praha: Academia, 1981.

BOLZANO, B.: *Vlastní životopis*. Praha: Odeon, 1981.

BOLZANO, B.: *Výbor z filozofických spisů*. Praha: Svoboda, 1981.

JARNÍK, V.: *Bolzano a základy matematické analýzy*. Praha: JČMF, 1981.

LOUŽIL, J.: *Bernard Bolzano*. Praha: Melantrich, 1978.

PAVLÍKOVÁ, M.: *Bolzanovo působení na pražské univerzitě*. Praha: UK, 1985.

VOPĚNKA, P.: *Podivuhodný květ českého baroka*. Praha: Karolinum, 1998.

Bernard Bolzano, profesor pražskej univerzity, jeden z najprenikavejších mysliteľov 19. storočia v Čechách, ukázal nové možnosti pre zosúladienie pojmovej usporiadanosti so skutočnými formami pravdy vo svete. Zapísal sa do kultúrnych dejín ako významný matematik, logik, filozof i sociálny mysliteľ. Stal sa príkladom zosúladienia korektného vedeckého záujmu s ušľachtilou ľudskosťou mravnej autority. Ako nezabudnuteľná učiteľská osobnosť viedol študentov ku kritickému nezaujatému mysleniu, k odvahe pre slobodné vyjadrovanie názorov a správne argumentovanie. *Omnoho viac ako o šírenie užitočných právd sa musíme usilovať o to, aby sa cvičením u ľudí rozvinula schopnosť úsudku... musíme ich naučiť samostatne rozpoznávať nesprávne úsudky.*

(Dušan Jedinák)